

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

נמי מני איירי ופטור מלשם וכגון שלא נודע לבעליו שגפלו או ידעו ולא יכלו לסלקו כל כך מהר והא דלא קמיני נתנו לו זמן לסלקו ולפנותו משום דבהיק נפילה גופה נמי מיירי ונתנו לו זמן לקוף ולסחור ולפנותו קאמר והשתא אחי שפיר דמדמה ליה לצור טפי מלשם ואף על גב דבשעת נפילה יש לדמותו לשם כמו לצור דמלשם חלוק במה שאין כח אחר מעורב בו ומצור חלוק במה שאין תחילת עשייתו לנוק אלא לכך דימה אותו לצור משום דזהיק דלאחר נפילה אין לדמותו כלל לשם אלא לצור:

חב חייב מיבעי ליה בשאר דוכתין לא דייק הכי כגון חזין לחדס אלא צפניו ותופס לצי"ח במקום שחז לאחרי (ט) דהתם לא שייך לשון חיוב אלא לשון חובה: **ורבי ישמעאל אבא שמינה** פירוט בשלמא אכל שמינה משלם שמינה אי נמי ה"פ כיון דבשמינה אין משלם אלא שמינה כמו שהיק ולא קנסינן ליה לשלם יותר ממה שהיק א"כ כשאלכ כחושה נמי לא לקנסינן רבי עקיבא יותר ממה שהיק לשלם שמינה וא"ת אמאי טעי טפי בדברי ר' ישמעאל לומר שאם אכל כחושה משלם שמינה יותר מדברי ר' עקיבא דלמא רבי עקיבא קאמר נמי שאם אכל ערוגה כחושה משלם ערוגה שמינה ששדמותו ו"ל לפיכך טעה בדברי רבי ישמעאל טפי משום דקאמר רבי עקיבא לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן השמע מר' ישמעאל שבה הכתוב לחייב יותר ממה שהיק כגון דאם אכל כחושה משלם שמינה:

בגון שהיתה עדיית דניוק כויבורית דמויק ואיכפא לא מני למימר דכ"ע מודו דאין משלם אלא עדיית שיש לו ואין לרזין לקנות כדאמרין לקמן (ד' ז'): אין לו אלא יצורית כולם גוצין מן היצורית ומיהו אי צל עולם הן שמיני המ"ל כגון דיצורית דמויק כעדיית דעלמא דלר' עקיבא גוצין מן היצורית ולר' ישמעאל יהיב ליה מעדיית דניוק ואפילו למ"ד צשלו הן שמיני המ"ל דלית ליה למיך כעדיית דניוק דלמ"ד כסף או מיטב ישלם כסף לרבי ישמעאל ולר' עקיבא לא ישלם אלא ממיטב שלו: **ישור רעהו בו** תימה ולוקמה צין ורגל שהיק את ההקדש דהתם לא כתיב רעהו ומקין ליכא למילף דאינה מועדת מתחילתה וצגורה שיה דתחת מניה ישלם כסף נמי לא ילפינן דלא נתקבלה אלא לענין תשלומי מיטב דאי לכל מיני לפיטרו כולהו מטומן וצרה"ר וכלים ופסולי המוקדשין וי"ל דכולהו נוקין פטורין בהקדש כדמוכח צירושלמי צריש הניזקין דקאמר התם במה אן קיימין אי צהכשר נוקין הא תיניא שור רעהו ולא שור של הקדש ואי צנוקין גופו הא תני רבי חייא אלא להדיוט ואין נוקין לגבות אלא צאומר הרי עלי מנה לצדק הבית משמע דלא משכחת נוקין

שור יומיה שצרות צ"ד הוא מהלך צרה"ר שהרי כל אדם יש לו רשות בכך ואם היק חייב אף אני אציה כו' והיינו הלך השוה דמתני': נתנו לו זמן. צ"ד: מאי שנא צור שכן הויקו מלוי שדרך שנופלין שם בהמות. ואי קשיא הא מילתא דאמרן לעיל [ג.] דרגל הויקה מלוי ולא צור לאו פירכא היא דצור הויקו

מלוי אכל אינו מלוי כ"כ כי רגל שכל שעה היא מהלכת: **סחילם** צין הכותל ונטיעת האילן לא היה לנוק: **מיטב שדוה של ניזוק** שאם אכלה ערוגה צדקהו שמיני ערוגה משוחרת של ניזוק כמה יפה עכשיו עם פירוטיה וכמה תהא יפה בלא פירות ונותן לו: **לא בא הכתוב אלא לגבות לניזקין מן העדיית** של מויק דשמיני ערוגה של ניזוק לפי מה שהיא ואם מויק צל ליתן לו קרקע צדמי נוקו נותן לו מיטב שדומי שיה אומן דמיס: **וקל וחומר להקדש** מפדש לקמן: **וקפריך ורבי ישמעאל אכל ערוגה שמינה** ודאי דין הוא דלשלם שמינה: **אכל כחושה** מי משלם שמינה צתמיה: **צין הערוגות** ויש שס ערוגות שמינות ועטונות פירות הרבה וכחושות ועטונות מעט ולא ידעינן דך ערוגה הנאכלת מהי ניהו: **השתא משום דלא ידעינן משלם שמינה** צתמיה. הא ניזוק הוא מניחא מתצירו ועליו הרחיה: ה"ג אלא אמר רב אחא צר יעקב מודה רבי ישמעאל דלא משלם אלא דמי ערוגה לפי מה שהיא וצדא פליג כגון שהיתה עדיית דניוק כויבורית דמויק רבי ישמעאל סבר דצניוק שיימינן דהא דכתיב צקרא שיסלם לו צדמי נוקו מקרקע מיטב אשדות דניזוק קאי ומשלם ליה מויק דמי נוקו קרקע מויבורית שלו צשוה נוקו שהרי הוא כמיטב שדוה של ניזוק: **ורבי עקיבא סבר דמויק שיימינן** למיטב דקרא ליהיב ליה מעדיית דלידיה: **נאמר שדה למטה** ונאמר שדה למעלה. וצער צדקה אחר': **אף שדה האמור למטה של ניזוק** והכי קאמר קרא שאם יש למויק קרקע הוומה לעדיית דניוק ישלם לו הימנה שיעור דמי נוקו: **מיטב שדוה של האין דקא משלם** דהיינו שדה של מויק ולא אחי גורה שיה ועקר ליה לקרא: **ואחני קרא** דמשמע מיטב דהאין דקא משלם: **משלם ליה ממיטב דידיה** הואיל וצורית שלו לא הוא כעדיית דניוק: **שור רעהו אמר רחמנא ולא שור הקדש** דאם נגח שור של הקדש פטור והוא הדין לכל שאר נוקין שאם מויק את ההקדש פטור. לישנא אחרינא להכי נקט שור הקדש ולא מוקי לה צלכילת צתממו שדה הקדש משום דלא משכחת לה דאי שדה חרס לכהניס הוי וכשדה הדיוט דמי וליכא למימר ק"ו להקדש ושדה הקדש נמי דהוי לנזק צדק הבית או המקדיש פודהו לאלתר או מוכרין אותו לאלתר לאחר וכשיוצא ציוצל לכהניס הוי דכתיב וקרא (מ) והיה השדה צלאתו ציוצל וגו' לכהניס הוי ואי קודם

פדייה אין מעילה בקרקעות דכל המחזיר לקרקע כקרקע דמי: וצבל

(א) צ"מ ק"ו: (ג) נעי רש"י שבת קנ"ג: ד"ה קלין: (א) לקמן נ"ג גיטין מט: (א) ושא כל סוויאל, (ז) נעי ד"ה מוספות ערכין טו. ד"ה הוין, (ט) דלית ליה למויק עדיית ויבורית ועדיית דניוק לא שיה עדיית דניוק ויבורית דמויק לא שיה עדיית דניוק כו' כ"ל מההני"ש צשס ה"ר שנתא, (ו) לקמן א"ל: (ז) נשמות כ"כ, (ח) גיטין א"ל: (ט) נשס: צ"מ י"א.

תורה אור השלם

1. כי יבער איש שדה או כרם ושלח את בעירו ובער בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב כרמו וישלם: שמות כ"ב ד' ישיב: אף שור איש את שור רעהו ומת וקברו את השור החי ויצא את חייבו וגם את המת וצוקו: שמות כ"א לה

גליון הש"ס

נ"ב' אחני ג"ש. ע"י ערכין טו ע"א מוס' ד"ה ר"ל צ"ל כמויס:

רבינו הגנאל

רבינא אמר לאייתיי הא דתני הכותל והאילן שפילו לרשות הרבים והויק פטורין. נתנו לו זמן ונפלו בתוך הזמן והויק פטור. לאחר זמן חיובי ולעולם דאפקרינאו, ולא דמו לבור אלא אתו כבה הצד. וקיימי לן כרבינא דבתרא הוא. ויש אומרין בכוליהו דלא פליגי, אלא כל חד וחד דייק ומוקים. פ"ס לשלם תשלומי נוק במיטב הארץ. ת"ד מיטב שדוה לניזקין, דברי ר' ישמעאל. ואקשי עליה אכל ערוגה שמינה משלם שמינה, אבל אם אכל ערוגה רוח ישלם שמינה. דקאמר ממיטב שלניזק, כלומי רואין ערוגה שהיא מיטב שלניזק ומשלם לו המויק כמותה. ופריק לעילא אינו משלם אלא כשיעור מה שאכל בלא תוספת, וכגון שהיא העיקרת שהיא מיטב דניוק כויבורית (שלניזק) [שלמזיקין]. ר' ישמעאל אומי נתן לו (הויבורית המויק שלו) [המויק הויבורית שלו] דלגבי נוק מיטב הוא. ואמי מאי טעמי' שדה למעלה, שני ובער בשדה אחר והיא שדה שלניזק, ונאמי שדה למטה, מיטב שדהו. מה שדה האמור למעלה דניוק, אף שדה האמור למטה דניוק. ר' עקיבא אומר מיטב שדהו שלמויק וקל וחומר להקדש. ואמרי' ר' עקיבא דייק מיטב שדהו, שלמשלם, והוא המויק. ר' ישמעאל אחני גזירה שוה כדאמרן. ואחני דניזקין דקרא דאי את למויק עדיית ויבורית, ויבורית דידיה לא שוה כעדיית דניוק משלם לו ממיטב שלו.

קרא. שדוה ישלם. דמשמע דמויק שיימינן (ס). ויבורית דמויק לא שויה כעדיית דניוק. אחני קרא קלסלמי דלידיה דאי לאו קרא הוי אמנא לא חייביה רחמנא טפי ממיטב דניוק ולא רמי דידיה דניוק אעדיית דמויק ולשקל מאי דמשכח גביה לא הוי ליה עדיית (ס). וקל וחומר להקדש. וקא סלקא דעתך צניוקין נמי קאי (ס). לא יהא אלא בעל חוב. דבדורא בעלמא דקציל עליה מי עדיף מחוב דמתן צניקות, דלס חסמיה מורה צניוקין לא ילפינן מוב מניה (ס).